

Δ. ΕΝΟΤΗΤΑ 20

Ο κοσμοπολίτης άνθρωπος

1. ΕΠΙΚΤΗΤΟΣ, Διατριβαί, Β 10.1-4

Σκέψαι τίς εἶ.
Τὸ πρῶτον ἄνθρωπος,
τοῦτο δ' ἔστιν
οὐδὲν ἔχων κυριώτερον προαιρέσεως,

ἀλλὰ ταύτη ὑποτεταγμένα τὰ ἄλλα,
αὐτὴν δ' ἀδούλευτον καὶ ἀνυπότακτον.

Σκόπει οὖν, τίνων κεχώρισαι κατὰ λόγον.

Κεχώρισαι θηρίων,
κεχώρισαι προβάτων.
Ἐπὶ τούτοις εἶ πολίτης τοῦ κόσμου
καὶ μέρος αὐτοῦ, οὐχ ἔν τῶν ὑπηρετικῶν,
ἀλλὰ τῶν προηγουμένων·

**παρὰ κολουθητικὸς γὰρ εἶ τῇ θεῷ διοικήσει
καὶ τοῦ ἐξῆς ἐπιλογιστικὸς.**

Τίς οὖν ἐπαγγελία πολίτου;
Μηδὲν ἔχειν συμφέρον ἰδίᾳ,
περὶ μηδενὸς βουλευέσθαι ὡς ἀπόλυτον,

ἀλλ' ὥσπερ ἄν, εἰ ἡ χεὶρ ἢ ὁ ποὺς
λογισμὸν εἶχον καὶ παρηκολούθουν
τῇ φυσικῇ κατασκευῇ,
οὐδέ ποτ' ἂν ὥρμησαν ἢ ὠρέχθησαν

ἄλλως
ἢ ἐπανενεγκόντες ἐπὶ τὸ ὅλον.

Σκέψου ποίος εἶσαι.
Πρῶτα εἶσαι ἄνθρωπος,
πράγμα που σημαίνει ὅτι
δεν ἔχεις τίποτε πιο σημαντικὸ ἀπὸ τὴν
προαίρεση,
ἀλλὰ σ' αὐτὴν εἶναι ὑποταγμένα τὰ υπόλοιπα,
ἐνῶ αὐτὴ εἶναι ἀδούλωτη καὶ ἀνυπότακτη.

Σκέψου λοιπὸν, ἀπὸ ποια ὄντα ξεχωρίζεις με
κριτήριον τὸν λόγον.

Ξεχωρίζεις ἀπὸ τὰ θηρία,
ξεχωρίζεις ἀπὸ τὰ πρόβατα.
Κι ἐπιπλέον εἶσαι πολίτης τοῦ κόσμου
καὶ μέρος αὐτοῦ,
ὄχι ὁμῶς ἓνα ἀπὸ τὰ υπηρετικὰ τοῦ μέρους,
ἀλλὰ ἓνα ἀπὸ τὰ ηγετικά·
γιατὶ εἶσαι ικανὸς νὰ κατανοεῖς τὴ θεϊκὴ
διακυβέρνηση
καὶ νὰ αξιολογεῖς τὶς συνέπειές της.

Ποια εἶναι λοιπὸν ἡ ἀποστολὴ τοῦ πολίτη;
Νὰ μὴν ἔχει κανένα συμφέρον ἰδιωτικόν,
νὰ μὴν αποφασίζει γιὰ τίποτα σαν μεμονωμένο
ἄτομο,
ἀλλὰ ὅπως ἀκριβῶς, ἀν τὸ χεῖρ ἢ τὸ πόδι
εἶχαν λογικὴ καὶ καταλάβαιναν
τὴ διάταξιν τῆς φύσης,
ποτὲ δε θα ἐπέλεγαν ἢ δε θα ἐπιθυμοῦσαν
(κάτι)
με ἄλλο τρόπο
παρὰ ἀνάγοντάς το στο σύνολο.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΟΜΟΡΡΙΖΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Σκέψαι, σκόπει < σκοπω: (θέματα σκεπ-, σκοπ-) σκέψη, επίσκεψη, σύσκεψη, απερισκεψία, απερίσκεπτος, εσκεμμένος, σκοπός, σκοπιὰ σκόπευση, σκόπελος, αυτοσκοπός, καιροσκοπός, άσκοπος, σκόπιμος, κατάσκοπος, πρόσκοπος επίσκοπος κ.ά

Είμι: οντότητα, ουσία, ουσιώδης, εξόντωση, αυτούσιος, απουσία, παρουσία, εξουσιοδότηση, αυτεξούσιος, ετυμολογία, ετυμησηγορία, εσθλός κ.ά.

Έχων <έχω: (θ. σεχ-, έχ-, σχ-, σχε->σχη-): ανακωχή, αποχή, άσχετος, άσχημος, ενοχικός, έξη, εξής, εξοχή, έξοχος, κατεχόμενα, κατοχικός, παροχή, πάροχος, περιεχόμενο, περιοχή, πολιούχος, ραβδούχος, σκηπτούχος, σχεδόν, σχέση, σχετικός, σχήμα, σχηματικός, σχολείο, σχολή, σχόλη, υπέροχος.

Υποτεταγμένα < υπό + τάττω/τάσσω: (θ. ταγ-ιω>τάττω / τάσσω): ανακατάταξη, ανάταξη, ανυπότακτος, απότακτος, αρχισυντάκτης, ασύντακτος, άτακτος, αταξία, διαταγή, διάταγμα, ένταξη, επιταγή, επιτακτικός, επίταξη, μετάταξη, νομοταγής, παράταξη, προσταγή, πρόσταγμα, προστακτική, πρόταξη, συνταγή, σύνταγμα, συνταγματικός, συντάκτης, συντακτικό, σύνταξη, τάγμα, ταγματάρχης, ταγός, τακτικός, τακτός, τάξη, ταξίδι, τάξιμο, υποταγή.

Κεχώρισαι < χωρίζω: (χωρίς< χώρα) χωρισμός, αχώριστος, χωρίστρα, εγχώριος, χωρίο, χωριό, χωρικός, χωριάτης, χωριανός, χωράφι κ.ά

Διοικήσει < διοικω: οικία, οίκημα, οικιακός, οικισμός, οικιστής, οικείος, οικειότητα, οικουμένη, ένοικος, οικογένεια, οικονομία κ.ά

Βουλευέσθαι < βουλεύομαι: βούλευμα, βουλευτής, βουλευτικός, βουλευτήριο, διαβούλευση, συμβουλή, συμβούλιο, κοινοβούλιο, ευρωκοινοβούλιο κ.ά.

Παρηκολούθουν < παρά + ακολουθω: (α: αθροιστικό + κέλευθος =δρόμος) ακολούθημα, ακολουθία, επακολούθημα, ακόλουθος, ανακόλουθος, επακόλουθος, συνακόλουθος, εξακολουθητικός κ.ά.

Ώρμησαν < ορμω: ορμή, ορμητήριο, ορμητικός, εξόρμηση, αφόρμηση, αυθόρμητος, παρορμητικός ορμέμφυτο κ.ά

Ωρέχθησαν < ορέγομαι: όρεξη, ανόρεκτος, ορεκτικό, ανορεξία κ.ά.

Επανενεγκόντες < φέρω: (θέματα: φερ-, φορ-, φαρ-, φωρ-, φρ-, οι-, ενεκ-) φερνή, φέρσιμο, φέρετρο, φερέφωνο, φερτός, φερώνυμος, φορά, φόρα, φόρεμα, φόρος, φορτίο, φορτηγό, κατήφορος, φορείο, φορέας, αμφορέας, τραυματιοφορέας, ασθενοφόρο, λεωφόρος, διαφορά, μεταφορά, συμπεριφορά, αδιάφορος, σύμφορος, υδροφόρος, φορτίο, φαρέτρα, φωρά (=κλοπή), φωριαμός, αυτόφωρος, κατάφωρος, δίφρος, οισοφάγος, διένεξη, διηνεκής (=συνεχής), το διηνεκές.